

«Det store spring»

En forestilling laget av Det Olske Orkester

<DR-110 2012 høst kandidat 7966>

19.10.2012

Oppgave A: Skriv en analyse av én forestilling som du har sett i Horsens.

Innholdsfortegnelse

Innledning og redegjørelse, s.2

Informasjon fra manus og teaterets hjemmeside, s. 3

Handlingsreferat, s.3

Klovn, s.4

Betydningsmodellen, s.5

- Manifestasjonsplanet, s.5
- Transformasjonsplanet, s. 7

Opplevelsesmodellen, s. 7

Betydningsmodellen fortsettelse..

- Generasjonsplanet, s.7

Konklusjon, s.8

Litteraturliste, s.10

Innledning og redegjørelse

«**Hvordan tematiserer «Det store spring» betydningen av barneoppdragelse?»** er problemstillingen jeg har valgt for min analyse av forestillingen «Det store spring» laget av teateret Det Olske Orkester.

Det er mange elementer som kan sees i sammenheng med mitt valg av problemstilling. Mange analysemodeller vil kunne komme et langt stykke i å analysere ulike plan av forestillingen. Jeg har valgt analysemodell ut fra hvilken modell jeg synes avdekker best det jeg synes er aller mest interessant; Hvordan «Det store spring» tematiserer betydningen av barneoppdragelse.

Jeg har valgt å ta utgangspunkt i Betydningsmodellen for min analyse av forestillingen «Det store spring» fordi denne modellen har til hensikt å avdekke hvorfor og hvordan en oppfatter hva som er temaet i en forestilling. Jytte Wiingaard har utviklet modellen jeg har brukt.

Wiingaards betydningsmodell består av tre plan:

Manifestasjonsplanet (beskrivelse av ulike koder)

Transformasjonsplanet (sammenheng mellom temaer funnet i kodene)

Generasjonsplanet (temaet satt i relasjon til samfunnet).

Manifestasjonsplanet tar som nevnt for seg forestillingselementenes spesifikke koder:

Skuespiller: mimikk, gestikulering, bevegelsesmønster

Scenografi: dekorasjon, musikk, rekvisitter, møbler, kostyme, maske, lys, lyd, farge

Verbaluttrykk: tonalitet, tempo, styrke, intensitet, intonasjon, klangfarge.

Oversatt fra dansk modell (Eigtved, M., 2010, s. 112 - 113)

Jeg velger å bruke manifestasjonsplanet som en måte å fremlegge hvordan temaet kommer til uttrykk gjennom de ulike koder som forestillingen består av og i transformasjonsplanet komme frem til hva forestillingen i sin helhet omhandler. I generasjonsplanet vil jeg vise til hvorfor forestillingen er aktuell i det samfunnet vi lever i. Selv om betydningsmodellen tar for seg flere områder ved forestillingen har jeg i min analyse lagt vekt på hva det er med rollenes fremtreden som fremmer temaet i forestillingen fordi jeg mener dette gir et godt innblikk i teaterets tematisering av barneoppdragelse.

I modellen har jeg også valgt å fokusere på forestillingens bruk av koder satt i sammenheng med forestillingen og sett i forhold til at den foregår med utgangspunkt i klovnenes univers. Dermed vil jeg legge frem relevant teori rundt spillestilen Klovn.

Jeg har valgt å ta med meg ett punkt fra Michael Eigtveds opplevelsesmodell. I opplevelsesmodellen heter det første punktet under forestillingsdelen av analysen «Det teatrale univers». Dette punktet består av den sensoriske og emosjonelle kommunikasjon, den bærende streng, visuell og audietiv helhet, musikk og henvisningsrelasjoner. Jeg har tatt i bruk delen om sensorisk og emosjonell kommunikasjon fordi jeg ønsker å legge frem hvordan skuespillerne klarer å vekke empati hos sitt publikum.

Mitt empiri i min forestillingsanalyse av «Det store spring» består av egne notater jeg har gjort underforestillingen, bilder og videoklipp fra gruppens hjemmeside, forestillingens manus og min egen hukommelse.

Informasjon fra manus og teaterets hjemmeside

Teateret bak forestillingen heter Det Olske Orkester.

I forestillingen møter vi hovedpersonen «Den lille mann», samt mor og far, atlet og arkitekt, og to hodeløse. I forestillingen følger vi «den lille manns» historie. Den lille mann er både en gutt på 10- 12 år og en voksen mann. Forestillingen foregår med utgangspunkt i klovnenes univers og de bruker sort tale. Det handler om en gutt som har hatt en beskyttet barndom. På veien ut i livet møter han en arkitekt og en atlet som ønsker å lage et springbrett og hoppe ut fra det. Den lille mannen blir involvert i deres prosjekt og på veien mot å nå målet om å hoppe og å hoppe ut i livet opplever han angst.

Forestillingen har målgruppe fra 4 år og oppover.

Handlingsreferat

Den lille mannen dukker opp på scenen og viser seg frem.

Foreldrene kommer henrykte inn og kler på han høyhalset genser og hjelm, de ler og snakker over hodet på han mens de i en lek styrer kroppen hans og hindrer han i å gjøre noe selv.

Han står nå alene og viser redsel for å trå feil og falle.

Havner inn i et en atlets og en arkitekts treningsopplegg. Mannen beskytter seg selv og kryper ned på gulvet med puten sin. Han blir oppdaget, klamrer seg til planke som blir revet vekk fra ham av arkitekten. Mister puten. Han blir kjent med dem og blir involvert i forberedelsene de gjør for å lage et springbrett og deretter hoppe fra det. Atleten viser at han har mer muskler enn den lille mannen og den lille mannen føler seg angrepet og gjør en parodi av ham. Atleten blir sint og jager etter mannen. Mannen blir redd og blir deprimeret. Han drar ut en plugg fra byggkonstruksjonen og dette resulterer i at det kollapser i det atleten går opp på den. Atleten faller stygt og mannen trøster ham. Mannen blir avslørt og er alene. Han faller og besvimer. Etter dette, som i en slags drøm, tar han oppgjør med sine foreldre ved å velte plankene de setter opp over dem. Han blir plassert ved stativet der det er ment å hoppe fra. Mannen våkner, får øye på stativet og klatrer opp. Han skriker i angst for å hoppe, men blir støttet av atleten og arkitekten i sin avgjørelse. Han hopper og gråter i det han treffer bakken. Atleten og arkitekten heier og feirer på hans veiene. Mannen reiser seg opp og feirer med.

Slutt. (Faarup, L. (2012). *Det store spring Fysiske manus12*)

Klovn

Forestillingen med utgangspunkt i klovnenes univers. Derfor vil jeg legge frem relevant klovneteori i forhold til forestillingen.

En klovn kan ha mange typiske trekk som for eksempel naivitet og er mennesker som handler etter hva de selv synes virker fornuftig men som for andre virker absurd.

Et viktig element i klovning er statusfall hvor klovnen mister kontroll over situasjonen, som igjen ofte fører til latter hos publikum.

Klovnen er ikke på topp i samfunnet og heller ikke på bånd;

Klovnen er midt i og uten for. Ikke dum, men forudsætningsløs. Klovnen kan være os alle i bestemte situationer, hvor vi bøvlør med uforståelige omgivelser, øjeblikke, hvor hverken vores intelligens, fysik eller sociale status, kan frelse os fra at virke komiske. Alle ejer vi to masker: Vores offisielle maske, hvor vi kan spille den sociale rolle, som den skal spilles etter de vedtagne regler, og kontramasken, vores

uoffisielle jeg, den forudsætningsløse klovn, som vi helst gemmer væk for ikke at blive til grin. (Jetsmark, T., 1995, s. 14-15)

Klovn er et virkemiddel som gjør at forestillingens tema lett når frem til publikum. Klovnens følelsesliv er noe de fleste i noen grad kan kjenne seg igjen i.

Betydningsmodellen

Manifestasjonsplanet

Skuespiller

Klovn blir ofte spilt ut mot publikum og det ser vi også i «Det store spring» der reaksjoner, språk, mimikk, replikker o.l. vendes ut mot publikum. Ingen handlinger er skjult for publikummet, dette inkluderer også kostymeskift. Alt som skje er gjort svært tydelig for publikum. Denne åpne formen gjør at det er enkelt for publikum å følge med på det som skjer. Mimikken til den lille mann er økonomisk, det vil si at hans mimikk ikke er mer enn nødvendig; han observerer og reagerer. Dette gir han et naivt uttrykk. Dette gjelder særlig i begynnelsen av forestillingen. I motsetning til hans minimale bruk av gester, mimikk og voldsomme bevegelser er bruker rollene som hans foreldre voldsomt mye av alle nevnte uttrykksmåter. Det blir på dette planet tydelig hvem som overstyrer hvem, dette gjør gir en introduksjon til hva temaet kan være; et overstyrt barn med liten mulighet for egen utfoldelse.

Scenografi

Scenografien inneholder kun det som er nødvendig for handlingen. Det er ikke noen forstyrrende eller prangende elementer. Det som i førsteomgang tar mest fokus av sceniske virkemidler er kostymene.

Kostymene kan settes i klar sammenheng med at forestillingen har et utgangspunkt i klovnens univers; kostymene er store, overdrevne og gir en god indikasjon på rollenes personligheter.

Den lille mann har på seg store blå bukser med bukseseler, en grå singlet med rød kanter, høyhalset genser og hjelm. Kostymet gir symboler til publikum som kan tolkes i den retning at en ser en ung gutte-skikkelse. Dette bildet oppstår fordi buksene er for store og

blir brukt i en handling hvor det vises at han vokser i dem. Han blir påkledd en høyhalset genser og han får på seg en hjelm av foreldrene. Kostymet gir publikum et bilde på at han blir skånet og beskyttet mot alt som kanskje kan komme til å skade han. Han har også med seg en liten pute som han klamrer seg til når hendelser synes å være skremmende. Både hjelmen og puten blir i løpet av stykket fjernet fra han og blir et symbol på at han blir nødt til å forholde seg til verden slik den, uten å beskytte seg for alt som er.

Mor og far er kledd stereotypisk og med farger som kan symbolisere glede og kjærlighet; mor med store, runde briller, rød genser og et spraglete forkle, og far med hvit genser, grå, store bukser, røde bukseseler, store briller og et enormt gult slips. Dettes satt sammen med deres oppmerksomme og entusiastiske oppførsel gir publikum muligheten til å se på dette som et bilde på det kjente og kjære, det trygge.

Atleten er kledd i skyggelue, grå og store bukser, hvit t-skjorte og en kort nummer-trøye. Han fremstår som meget maskulin, hardtarbeidende og dels aggressiv i sin holdning og målrettede væremåte. Arkitekten er kledd i en lang og grå frakk, hun har en rød fløyte rundt halsen og en målestokk som hun bruker i sin planlegging. Disse to karakterene kan bli tolket som symboler på hva som skal til for å nå sine mål og for å overvinne frykten for det ukjente; planlegging, hardt arbeid og pågangsmot.

Verbaluttrykk

Forestillingen bruker sort tale, også kalt Grammelot, som også ofte hører til i klovnenes univers. Sort tale indikerer hva det snakkes om uten at det blir sagt, det er mer som tulleord men med samme ordlyd som de faktiske ordene og dermed forstår publikum som oftest hva det snakkes om. Det brukes også gester, mimikk, kroppsholdning og tonefall for å få frem hva det snakkes om uten å ha noe bestemt språk. (Jetsmark, T., 1995, s.76)

Den lille mann bruker ikke språk i forestillingen. Han kommuniserer med mimikk, gester og handlinger, og mot slutten lager han lyder som i gråt når han er redd for hoppet og et skrik når angsten er på sitt verste. Både mor og far snakker i ett sett med sort tale og kommuniserer i et høyt tempo.

Stemmen blir brukt til å formidle følelser, sinnsstemninger og uttrykk for hvordan andres handlinger virker på den lille mannen. For eksempel en overivrig latter satt i sammenheng med den lille manns reaksjon viser at det er en stressende situasjon for ham. Igjen ser vi at

den lille mannen overkjøres av omverdenens overseelse av hans behov. Vi ser altså at personlighetstyper og situasjoner kommer til «syne» også ved bruk av stemmebruk.

Transformasjonsplanet

En samlet fornemmelse av forestillingens grunnleggende ide i forestillingen er det undertrykte barnet. Begrepet Curling-barn blir omtalt beskrivelsen av den lille mann i Det Olske Orkesters manus;

«En ensom mand med meget begrenset livserfaring qua hans curling opvækst. Mangler fornemmelsen for hvem han er, mangler sociale værktøjer i forhold til andre, har meget kort lunte». (Faarup, L. (2012). *Det store spring Fysiske manus12*)

Opplevelsesmodellen

Sensorisk og emosjonell kommunikasjon

Forestillingen formidler mange store følelser. Som nevnt er et gjennomgående trekk i forestillingen at alt spilles ut for publikum, dette gjelder også formidlingen av følelser. På den åpne spillestilen blir publikum direkte involvert i karakterenes følelsesliv og legger til rette for empati hos publikum. De bruker store følelser som glede, redsel, sinne, forvirring. Følelser som dette er lett for et publikum å kjenne seg igjen i. Hovedrollen, den lille mann, er en naiv og småguttaktig rolle som blir overstyrt av sine omgivelser. En slik karakter er det lett å ha empati for. Humor er bruk i stykket gjennom blikk og handlinger. At et alvorlig budskap blir formidlet gjennom tidvis humoristiske grep fører til at publikum ler. Budskapet kan på denne måten bli lettere fordøyelig hos publikum.

(Tilbake til **betydningsmodellen**.)

Betydningsmodellen fortsettelse..

Generationsplanet

Forestillingens tema er et aktuelt tema også i det samfunnet vi lever i dag, og har fått mye oppmerksomhet i media. Ved høgskolen Dronning Mauds minne i Trondheim hvor en

forsker har tatt opp hvilke konsekvenser det å bli overbeskyttet som barn kan ha som konsekvenser. Konsekvenser som blir nevnt er blant annet angst og redsel for å møte verden på egenhånd. Denne forskningen har vekket stor oppsikt i media i mange land.

En tendens i samfunnet heller mot overbeskyttelse av barn både hjemme og i barnehagen, fordi voksne ikke tør risikere at barna kan ha det vondt.

Diverse tiltak blir satt i gang fordi foresatte og ansatte er redde for at barnet skal skade seg. I barnehager blir det innført regler om hvor høyt det er lov å klatre i trærne, lagt myke underlag under lekestativer og om vinteren må barna enkelte steder ha på hjelm i friminuttene. Disse tiltak er blitt gjort for at barna skal kunne leke på egenhånd og uten risiko. Forskeren Ellen Beate Sandseter mener vi må være varsomme med å beskytte barna våre for mye fordi det er gjennom egen utforskning, knall og fall vi lærer om den verdenen vi lever i. Hvis voksne beskytter mot denne utforskningen kan verdenen til barna til slutt virke svært skremmende og utvikle angst hos barna som vil følge med dem opp i det voksne liv.

Begrepet curlingforeldre ble laget av Bent Hougaard og blir brukt som beskrivelse av de foreldre som rydder banen for sine barn, slik at de kan gå gjennom oppveksten uten motstand, vanskeligheter.

«Psykologen John Petter Fagerhaug i intervju med Aftenposten mener at curlingforeldre hemmer barns totale utvikling både med tanke på hvordan barna mestrer hverdagen og hvordan de tilpasser seg andre mennesker.» (Huneide, M., Pedersen, O.S., Nilsen, M.N, 2011)

«"Curlingforeldre" hemmer barns utvikling. Både i forhold til hvordan barna mestrer hverdagen etterhvert som de vokser opp, og hvordan de sliter med en overdreven tilpasning og hensynsfullhet, sier psykolog John Petter Fagerhaug i Oslo.» (Stokke, Skogstrøm, 2005)

Ved å se på dette er det altså tydelig at forestillingens utgangspunkt for tema finnes i det samfunn vi lever i dag.

Konklusjon

I denne analysen har jeg funnet ut hvilke sentrale elementer i forestillingen som tydelig tematiserer temaet i forestillingen. Forestillingen tematiserer betydningen av barndom ved

bruk av en rekke symboler og måter å uttrykke sinnsstemninger, følelser og utfordringer på. Ettersom karakteren både forestiller en voksen mann og en ung gutt viser dette begge sider av det forskningen er inne på; både hva som skjer i oppveksten og hvordan dette påvirker et menneskets liv helt opp i det voksne liv. Forestillingen tematiserer altså ikke bare den overbeskyttede barndom, men også hvilken effekt oppdragelse har på mennesket.

Litteraturliste

- Jetsmark, T. (1995) *Din klovn! – Krop, klovn og komik*. Gråsten: DRAMA
- Eigtved, M. (2010) *Forestillingsanalyse – en introduktion*. Fredriksberg C: Samfundslitteratur.
- Stokke, O., Skogstrøm, L. (2005, 20.01.) «Curling-foreldre» gir problemer. *Aftenposten*. Hentet fra: <http://www.aftenposten.no/helse/article951932.ece>
- Det Olske Orkester (år ikke oppgitt) *Det store spring*. Hentet 19.10.12 fra <http://www.detoiskeorkester.dk/det%20store%20spring.html>
- Faarup, L. (2012). *Det store spring Fysiske manus12*. [Tilsendt på forespørsel]
- Huneide, M., Pedersen, O.S., Nilsen, M.N. *Tilstedeværende fedre ivelferdsstaten Norge*. Hentet fra <http://flu2a.wikispaces.com/4.+Curlingforeldre>